

Sivistysvaliokunta

Suomen Olympiakomitean lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Viite: Sivistysvaliokunnan lausuntopyyntö 23.4.2020 koskien Valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024 (VNS 1/2020 vp)

Olenainen kehysriihen yhteydessä tehty päätös koskee Veikkauksen tuloutuksen alenemisesta aiheutuvan rahoitusongelman ratkaisemista syksyn budjettiriihessä. Koronapandemiatilanteessa oli ymmärrettävää, että kehysriihessä ei ollut edellytyksiä tämän rahoitusongelman ratkaisemiseen. Kuitenkin syksyn riihessä asian myönteinen ratkaisu tulee ensisijaisen tärkeäksi, sillä se vaikuttaa laajasti koko suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksiin – liikunnan ja urheilun lisäksi tieteen, kulttuurin, nuorisotyön, sosiaali- ja terveystalouden sekä hevosalan osalta. Erittäin tärkeä ratkaisu on liikunnan toimialalle, sillä liikunta on rahoituksellisesti valtion budjetissa riippuvaisin rahapelivoittovaroista.

Varsinaisessa julkisen talouden suunnitelmassa liikunnan asema tulee esille melko kapeasti. **Suomen Olympiakomitea pitää merkittävänä julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvää toteamusta siitä, että ”Liikuntapolitiittisen selonteon toimeenpanoa toteutetaan aiemman kehyspäätöksen mukaisesti”.** Lähtökohdaksi on siis keskeisten liikuntapolitiikan linjausten edistäminen myös rahoituksellisesti. Tämä on myönteinen lähtökohta ja tästä on pidettävä kiinni.

Pidämme lisäksi myönteisenä ja erittäin tärkeänä päätöstä kompensoida tänä vuonna koronapandemiasta aiheutuva Veikkauksen edunsaajille koitua tuloutuksen aleneminen täysimääräisesti. Valtioneuvoston tiedotteen (8.4.) mukaan ”Vuonna 2020 tuoton aleneman täysimääräisen kompensoinnin edellyttämät määrärahat sisällytetään vuoden 2020 myöhempiin lisätalousarvioesityksiin”.

Pitkän aikavälin rahoitushaaste on ratkaistava budjettiriihessä

Julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa valtioneuvoston tiedotteessa todetaan, että ”...hallitus on päättänyt, että budjettiriihessä kesällä 2020 linjataan valtiolle kertyvän rahapelituoton tulevaisuusnäkyymiä ja käyttöä osana valtion tulojen ja menojen kokonaisuutta”. **Olympiakomitean käsityksen mukaan tällä viitataan Veikkauksen tuloutuksen ennakoituun pitkän aikavälin laskun aiheuttaman ongelman ratkaisemiseen.** Ongelman ratkaisu on ensisijaisen tärkeä. Ilman toimenpiteitä tuloutuksen aleneminen heikentää merkittävästi edellytyksiä kaikessa liikunnassa, seuratoiminnasta kuntien liikuntapalveluihin.

Veikkauksen arvion mukaan vuonna 2021 tuloutus yleishyödyllisiin toimiin laskee 150-200 miljoonaa euroa. Liikunnan osalta tämä tarkoittaisi noin 20-25 miljoonaa euroa. Liikuntaa rahoitetaan veikkauvoittovaroilla noin 150 miljoonaa ja yleisin budjettivaroilla noin 13 miljoonaa euroa. Veikkauksen tuloutuksen lasku on erityisen ongelmallista liikunnan toimialalle. Noin 92 % valtion liikuntabudjetista katetaan veikkauvoittovaroilla. Tämä on toimialoja vertailtaessa suurin osuus.

Olympiakomitean näkemys on, että Veikkauksen tuloutuksen alenema on kompensoitava yleisistä budjettivaroista. Myös hallitusohjelmassa on todettu tarve kompensoida tuloutuksen aleneminen edunsaajille.¹

Toisena tärkeänä toimena olisi hillitä suomalaisten pelaamista toimiluvattomiin yhtiöihin. Tämä toimi on tärkeä osa käynnissä olevaa arpajaislain uudistusta, ja on myös mainittu hallitusohjelmassa². Jos valtaosa suomalaisista pelaisi toimiluvalliseen yhtiöön, rahavirrat eivät karkaisi rahapelijärjestelmämme ulkopuolelle. Nykyisin toimiluvattomiin yhtiöihin pelataan eri arvioiden mukaan 200-350 miljoonaa euroa. Suomalaisten ei tarvitsisi pelata enempää rahapelejä. Keskeistä olisi nykytasaisen pelaamisen kanavointi toimiluvalliseen yhtiöön.

Lisäksi erityisesti liikunnan osalta on tarve siirtää yleiskatteellisesta budjetista katettavaksi vastaavat määrärahat, jotka katetaan muilla toimialoilla yleisistä budjettivaroista. Esimerkiksi kulttuuribudjetissa tilarakentamiseen liittyvät kulut katetaan yleisistä budjettivaroista, kun taas liikuntapaikkamenot katetaan rahapelivoittovaroista.

Jos budjettiriihessä ei päästä ratkaisuihin liikunnan ja urheilun pitkän aikavälin rahoituksen turvaamisesta, vaikutukset liikunnalle ja urheilulle olisivat erittäin vakavia. Ne koskisivat koko suomalaista liikuntakulttuuria matalan kynnyksen liikunnasta ja lasten harrastuskerhoista aktiiviseen seuratoimintaan sekä huippu-urheiluun.

Toimenpide-ehdotukset:

- Hallitus ratkaisee budjettiriihessä Veikkauksen tuloutuksen laskusta aiheutuvan rahoitusongelman ja edunsaajien, kuten liikunnan, toimiedellytysten merkittävän heikentymisen.
- Hallitus laatii mahdollisimman pikaisesti suunnitelman siitä, mitkä liikuntabudjetin määrärahat siirretään yleiskatteelliseen budjettiin.

Helsingissä 29.4. 2020

Mikko Salonen
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea

¹ Hallitusohjelma, s. 174: ”Kompensoidaan Veikkauksen edunsaajille tulevalla hallituskaudella arpajaislain vaikutuksen johdosta mahdollisesti vähenevät määrärahat kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan osalta. Kompensaatio voi tapahtua esimerkiksi niin, että siirretään kuntien liikunta- ja nuorisotoiminnan sekä teattereiden, museoiden ja orkesterien valtionosuuksia asteittain maksettavaksi budjettivaroista sekä palautetaan asteittain etsivän nuorisotyön rahoitusta nuorisotoimen momentille.”

² Hallitusohjelma, s. 81: ”Arpajaislain vastaiseen markkinointiin puututaan tehokkaasti. Selvitetään keinoja rajoittaa pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten toimijoiden sivustoille.”